

зобов'язання Збройних Сил України, а конкретна цілеспрямована робота всіх складових сектора безпеки та оборони України.

Список використаних джерел

1. Про питання військової стандартизації : наказ Міністерства оборони України від 24.02.2020 № 56. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0240-20#Text>.
2. Інформаційний матеріал щодо запровадження стандартів та керівних документів НАТО. *Міністерство оборони України.* URL : <https://www.mil.gov.ua/diyalnist/vprovadzheniya-standartiv-ta-inshih-kerivnih-dokumentiv-nato.html>.

Денис ПРОШИН

доцент кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук, доцент

ДВІ ПАМ'ЯТІ: РЯТУВАЛЬНА ОПЕРАЦІЯ В ЕНТЕББЕ В ІЗРАЇЛЬСЬКИХ ІСТОРИЧНИХ НАРАЦІЯХ

Хотілося б привернути увагу до того, як навіть така порівняно проста, швидкоплинна подія, як звільнення заручників, може посісти важливе місце в суспільній свідомості, опинитися у центрі гострої дискусії – дослідницької та політичної. На цьому прикладі можна побачити, як складно налаштований механізм історичної пам'яті, як примхливо він працює.

Звільнення заручників в Ентеббе, Уганда, у липні 1976 р. (операція «Кульова блискавка») – одна з найвідоміших та найуспішніших рятувальних операцій. Ізраїльський підрозділ «Сайерет Маткаль», здолавши понад 3 тис. кілометрів, в аеропорту Ентеббе врятував 102 заручників, яких за тиждень до того було захоплено групою міжнародних терористів. Загинуло 4 заручники. Єдиною жертвою з боку визволителів став підполковник Йонатан Нетаньягу, який командував ударним загonom спецпризначенців. Тридцятирічний Йонатан Нетаньягу (Йоні) доводився сином Бенціону Нетаньягу, видатному діячу сіоністського руху, і старшим братом Беняміну Нетаньягу, тричі прем'єр-міністру Ізраїлю.

Операцію «Кульова блискавка», умовно кажучи, додано до зали слави Ізраїлю. Це візитівка ізраїльських спецпризначенців. Всесвітньо відомий знак якості, подвиг, яскравий прояв звитяги. У цьому контексті загибель підполковника Нетаньягу сприймається як особлива – водночас трагічна та героїчна – сторінка легендарної історії. Це смерть героя, молодого блискучого офіцера, улюбленого командира, який довів своїх бійців до видатного успіху і

наклав головою за декілька хвилин до перемоги.

Майже миттєво перемога в Ентеббе і загибель Йоні (саме так, як близького друга, найчастіше згадують його тепер) стали вагомим чинником суспільного життя Ізраїлю. Цьому чимало посприяла родина Нетаньягу, і насамперед його молодший брат Беньямін (або Бібі). Немає сумнівів у щирості родинних почуттів. Однак загибель брата молодим амбітним Бібі було перетворено на історичний «монумент», головним «доглядачем» якого молодший Нетаньягу призначив себе.

Бібі став «братом героя», і це помітно підвищило його власний престиж, зміцнило позиції, з яких він – талановитий юнак, нова зірка – розпочав свою стрімку політичну кар'єру. У 1982 р., у 33 роки, його призначено заступником посла Ізраїлю у Сполучених Штатах. У 1984 р. він – представник Ізраїлю в ООН.

Невідривно пов'язаний із молодшим братом загиблого офіцера, національний «культ» Йоні Нетаньягу є набагато ширшим за найбільш далекосяжні амбіції вже 73-річного політика. Ентеббе як «перемога Йоні» та «пожертва Йоні» – частина канону національної пам'яті Ізраїлю. Навіть операцію «Кульова блискавка» напівофіційно перейменували в операцію «Йонатан». Уже в 1977 р. саме під такою назвою на екрани вийшов ізраїльський художній фільм, перше ігрове відтворення подій в Ентеббе.

Тому поява альтернативних версій тих подій викликає гостру реакцію не лише в родині Нетаньягу, а й в ізраїльському суспільстві в цілому. Здається, був зафіксований, проаналізований та відтворений кожен крок, що його зробили бійці «Сайерет Маткаль» в нічному Ентеббе. Однак виявляється, що блиск канонічної версії з монументальною фігурою Йоні Нетаньягу на першому плані затьмарив – але не до кінця – інших учасників.

Найгостріші суперечки точаться навколо заступника легендарного Йоні Нетаньягу – майора Моше (Мукі) Бецера. В художніх інтерпретаціях подій в Ентеббе Йоні та його смерть завжди у фокусі. Ім'я Мукі Бецера не згадується. На екрані можна побачити «майора Шукі», «офіцера Бергера», «найкращого стрільця загону», але не реальну постать.

Однак деякі автори, попри пануючі оцінки, що вкарбовано у пам'ять поколінь, вважають саме майора Бецера тим офіцером, який відіграв ключову роль у підготовці спецпризначенців до зухвалого рятівного рейду. Бецер деякий час служив в ізраїльській військовій місії в Уганді, володів інсайдерською інформацією щодо стану тамтешньої армії. Під час підготовки операції Бецер знаходився на базі «Сайерет Маткаль» зі своїми бійцями. Нетаньягу було введено до складу ударної групи на фінальній стадії, коли командування вирішило зняти із завдання полковника Ехуда Барака, ще одного ізраїльського героя і майбутнього прем'єр-міністра.

Нарешті, зазначають пізніші дослідники, під час операції в Ентеббе саме Йоні Нетаньягу припустився помилки, передчасно відкривши вогонь по угандійським вартівим і викривши наближення ударної групи до будівлі, в

якій знаходилися заручники. І саме Муки Бецер намагався зупинити свого командира, оскільки знав угандійський устав караульної служби і не вбачав у діях вартових загрози.

Реальний, а не «міфологічний» Йонатан Нетаньягу інколи проглядається крізь багаторічні нашарування легенд. Заочна суперечка «Йоні чи Муки?» періодично викликає сплески емоцій. Для багатьох пересічних ізраїльтян Йоні й досі – уособлення Ентеббе, унікальної операції. Для родини Нетаньягу Йоні – безперечний герой. Відблиск його аури лежить на імені Нетаньягу й півстоліття потому. Для супротивників Беньяміна Нетаньягу легенда про бездоганного вояка Йоні, головного героя Ентеббе, єдиного, чиє ім'я згадується, – приклад багаторічної маніпуляції, викривлення фактів заради політичних амбіцій, родинної втіхи.

Зрозуміло, Йонатан Нетаньягу не причетний до зіткнення нарацій. Він не встиг сказати ані слова про власну роль у подіях в Ентеббе. Він, з усіма його високими якостями та можливими помилками, не намагався відібрати чужої слави. Це йому не можуть закинути й найрішучіші опоненти Беньяміна Нетаньягу, критики створеного чи підтриманого ним «культу» Йоні. Можливо, намагання посмертно перетворити його на пам'ятник завдали загиблому офіцеру незаслуженої шкоди. Тепер пам'ять про нього відбиватиме не лише драматичні події червня-липня 1976 р., а ще й політичні суперечки сучасного Ізраїлю. Парадокс полягає в тому, що майор Моше Бецер, начебто «забутий», «обділений», залишається справжнішим, вільним від політичних, історичних та емоційних перешкод.

Так чи інакше, вони обидва брали участь в карколомній операції «Кульова блискавка» і зробили посильний внесок у порятунок десятків людей. Цілком імовірно, що в ніч із 3 на 4 липня 1976 р. заручникам було байдуже, хто саме рятує їх – Йонатан чи Моше. Мабуть, для цих людей головним було те, що за ними нарешті прийшли хлопці в одностроях. Ті 53 хвилини, коли прізвища були не важливі, назавжди залишилися в минулому. І лише потім, із плином часу, в рефлексії, з'явилися запитання, порівняння, міфи і критика. Пам'ять не лише зберігає. Вона також невблаганно замінює собою реальність.

Список використаних джерел

1. David S. Operation Thunderbolt: Flight 139 and the Raid on Entebbe Airport, the Most Audacious Hostage Rescue Mission in History. New York : Little, Brown and Company, 2015. 477 p.
2. Betser M., Rosenberg R. Secret Soldier: The True Life Story of Israel's Greatest Commando. New York : Atlantic Monthly Pr, 1996. 276 p.
3. Mivtsa Yonatan. *IMDb*. URL <https://www.imdb.com/title/tt0076398/>.
4. Maltz J. The Entebbe Account the Netanyahu Family Would Rather Not Hear. *HAARETZ*. URL : <https://www.haaretz.com/israel-news/2016-06-30/ty-article/.premium/entebbe-account-not-for-netanyahus/0000017f-e694-df2c-a1ff-fed522780000>.
5. Oren A. Entebbe Aftermath: How Bibi's Family Cultivated the Yoni Netanyahu Myth. *HAARETZ*. URL : <https://www.haaretz.com/2015-07-03/ty-article/netanyahus-nurture-the-yoni-myth/0000017f-f35d-dc28-a17f-ff7f26810000>.

6. Jonathan (Yoni) Netanyahu. URL : <https://www.yoni.org.il/en/>.

7. Oren A. Puncturing the Netanyahu Myth: Yoni, Bibi and the Truth About Entebbe. *HAARETZ*. URL : <https://www.haaretz.com/israel-news/2022-06-14/ty-article-opinion/.highlight/puncturing-the-netanyahu-myth-yoni-bibi-and-the-truth-about-entebbe/00000181-619d-dde4-a187-f1bfcd3b0000>.

Елеонора СКИБА

професор кафедри

гуманітарних дисциплін

та психології поліцейської діяльності

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

доктор філософських наук, професор

**PRINCIPLE OF GENDER EQUALITY AS REFLECTION
OF RESPECT TO HUMAN RIGHTS**

The modern understand of perspectives of the future of culture and society is inextricably linked with the need for maximum personal development, the formation of a worldview on a democratic basis, taking into account the influence of modern socio-cultural discourse. When studying the inner essence, origins and meaning of sexual violence during hostilities, we consider it appropriate to use the methodology of a gender approach to the analysis of this phenomenon.

As one of effective tools for achieving the goal of creating a just and harmonious society on the basis of human identity respect we can see the inclusion of gender studies in the system of modern philosophical knowledge. Consideration of the issue of the relationship between the individual and society, the power and autonomy of the individual, metamodern identity, problem of freedom and subordination from point of gender theory significantly changes the previous knowledge about the space and challenges of reality of human existence and its organization.

If we want to understand the problem of using rape as the tool of war activity we should reveal and subject to socio-philosophical analysis the content, nature and role of gender relations in the culture of modern society, determine the trends of their development and interaction with the theoretical ideas of gender as reflection social processes.

One of the affective ways of this problem disclosing is reveal the social and cultural vision of masculine and feminine in historical and comparative aspects. We need to reveal the essence of gender theory, the causes of the emergence in the system of modern humanitarian knowledge. It is necessary to analyze the possibilities of using a gender approach in solving urgent philosophical and socio-cultural problems of our time: the autonomy of the individual and its identification,